

Anne Kristine Bergem

Forstå

God kommunikasjon for folk i første-linjen

I møter mellom hjelpere og mennesker som trenger hjelp er god kommunikasjon essensielt. Nå er det kommet en bok som kan bidra til bedre kommunikasjon i disse møtene.

Forstå gir en relativt kortfattet og praktisk rettet innføring i kommunikasjon for hjelpe-, støtte- og servicepersonell innen helse- og sosialtjenesten, politiet, fengsels- og NAV-ansatte – tannleger og annet tannhelsepersonell absolutt innbefattet.

Til tannklinikken kommer mennesker med alle typer bakgrunn, og i så å si alle livssituasjoner. Og mange synes behandlingssituasjonen hos nettopp tannlegen er vanskelig.

Mennesker som har behov for hjelp fra andre er i utgangspunktet sårbare. Det er krevende å være avhengig av andre, med alt det innebærer av kontrolltap, frykt og opplevelse av hjelpeløshet. Å forstå et annet menneske fullt ut er en umulighet, men å vise vilje til forståelse, og å forstå at det er godt å bli sett og hørt og å lære hvordan en kan gi en annen den opplevelsen, er absolutt en mulighet. Det er det boken

handler om – og det er det boken kan gi hjelperen hjelp til.

Det handler om å vise respekt og om å behandle folk ordentlig. Det handler også om å tåle den andre, den andres situasjon og den andres eventuelle fysiske og psykiske smerte.

Boken er delt i fem. Delene heter 1) Kommunikasjon, 2) Innføring i personlighetsutvikling, 3) Psykiske helseplager og relaterte kommunikasjonsutfordringer, 4) Spesielle kommunikasjonsutfordringer og 5) Nyttig å vite.

Forfatteren er spesialist i psykiatri med lang erfaring fra psykisk helsevern. Hun er utdannet gruppeterapeut og har videreutdanning i voldsriskovurdering og –håndtering. Hun er rundhåndet med gode eksempler og deler av egen erfaring, og forteller om episoder hun selv har opplevd, på godt og vondt – som student, nyutdannet og som erfaren psykiater. 'Jeg er en pragmatisk psykiater. Boken er ikke et resultat av forskning, den kommer som resultat av et ønske om å bidra til god kommunikasjon mennesker imellom', sier forfatteren i sitt forord.

Dette er en håndbok – ofte definert som en hendig publikasjon, med forenkling av fakta, oversiktlig og lett å finne frem i, en bok som fungerer som oppslagsverk. Det stemmer langt på vei.

Formatet er hendig – i størrelse er boken som en håndflate, med litt

spredte fingre, og den får fint plass i en middels stor jakkelomme.

Ellen Beate Dyvi

Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS; 2015. ISBN 978-82-450-1581-2

Lærebok om CBCT

Jörg Neugebauer og Joachim E. Zöllner
Cone beam volumetric imaging in dental, oral and maxillofacial medicine

Fundamentals, diagnostics and treatment planning.

Cone beam volumetric imaging (CBVI), i Norge bedre kjent som Cone beam computed tomography (CBCT) eller 3D røntgen, har det siste tiåret blitt et viktig tilskudd innen odontologisk røntgendiagnostikk og behandlingsplanlegging i hele verden. Antall lærebøker innen emnet er begrenset, men økende. Kvaliteten på bøkene er etter denne leserens erfaring svært variabel.

Atlaslæreboken Cone Beam Volumetric Imaging in Dental, Oral and Maxillofacial Medicine presenteres som forlagets standard referansebok innen emnet CBCT og målgruppen er tannleger og «kirurgiske spesialister». Intensjonen med denne andreatgaven er

å presentere bredden i hva CBCT modaliteten kan benyttes til, med stor vekt på implantatbehandling. Boken er rikt illustrert med kliniske CBCT bilder fra én maskinmodell. Flere andre illustrasjoner i boken er også hentet fra utstyr eller reklamemateriell fra samme produsent som CBCT modellen.

Boken har relativt lite tekst, men språket bærer preg av å være oversatt fra tysk og er noe tungt å lese. Illustrasjonene på de kliniske problemstillingene som presenteres er i stort format, men fordi de er «print screen-lignende» bilder fra produsentens CBCT software er ofte unødvendig mange bildeutsnitt inkludert. Bildekvaliteten er stort sett adekvat. Enkelte CBCT bilder er likevel preget av bevegelsesartefakter eller høyt støynivå blant annet som følge av for lav stråledose. Stedvis fremstår de illustrerte problemstillingene som lite klinisk relevante, enten fordi det muligens gis for lite informasjon i bildeteksten eller fordi indikasjonsgrunnlaget er tynt i forhold til evidensbaserte anbefalinger. For enkelte illustrasjoner av kjevepatologi savner en histopatologisk diagnose.

Det presenteres en grei bredde av hva som kan gjøres ved bruk av CBCT, men til å ville fremstå som en standard referansebok er bredden likevel noe begrenset og det er for lite kritisk refleksjon rundt indikasjonene sett i sammenheng med klinisk nytteverdi. Det argumenteres for konsekvent bruk av store bildevolum i klinikken, noe som også er brukt i alle CBCT illustrasjonene. Dette er ikke forenlig med europeiske anbefalinger (Radiation

Protection No 172, European Commission 2012).

Det er positivt og nødvendig at det kommer nye lærebøker om CBCT. Denne utgaven fremstår dessverre som en faglig skuffelse, særlig i forhold til forlagets ambisjonsnivå. Det finnes bedre bøker innen emnet som en heller kan bruke tid på.

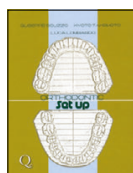
Caroline Hol

London: Quintessence Publishing; 2014. 278 sider, ingen tabeller, 253 illustrasjoner. Deler av boken på vedlagt CD. ISBN: 978-1-85097-269-3, 9781850972693

Fra gipsmodeller til digital planlegging av tannstillingen

Scuzzo G, Takemoto K and Lombardo, L, editors:

Orthodontic set up

Boken er en lærebok som er rikholdig illustrert og gir en detaljert gjennomgang av hvordan perfekt okklusjon settes opp. Den gir også eksem-

pel på behandlinger.

Forfatterne av boka henvender seg til kjeveortopedier som benytter lingval reguleringsapparat og spesialistutdanninger som underviser i lingvalteknikken. Apparat på lingvalsiden av tennene eller regulering med plater som «Invisalign», krever andre metoder for planlegging og brakett plassering enn tradisjonell behandling med bukkal apparatur. Boka er inndelt i seks kapitler og begynner med et historisk tilba-

keblikk over hvordan den første «posisjon» ble framstilt for mer enn 60 år siden. I laboratoriet ble tennene løsnet fra gipsmodellen og det ble laget en ny modell der tennene ble satt opp i perfekt okklusjon. På denne modellen ble det laget en plate i gummimateriale (posisjon), som pasienten benyttet for å perfeksjonere tannstillingen.

Senere er teknikken med å lage «set up» av okklusjonen videreutviklet først manuelt i laboratoriet og senere digitalt basert på skanning av avtrykk eller skanning direkte i munnen. Ved hjelp av dataprogram kan ulike behandlingsalternativ prøves ut gjennom å simulere behandlingen stapp for stapp. Når ønsket behandlingsalternativ er valgt og «set up» av okklusjonen er framstilt, kan posisjon av brackets bestemmes og buene som behøves i underveis i behandlingen formes i laboratoriet. Brackett plasseringen overføres til en individuelt tilpasset skinne. Når kjeveortopedien mottar denne fra laboratoriet, kan apparaturen påsettes ved hjelp av indirekte limeteknikk.

Lingval apparatur er velegnet for pasienter med mindre tannstillingsfeil, tilnærmet nøytral okklusjon og fullt frembrutte tenner. Begrensningene med metoden er flere. Man behandler kun tannstillingen. Metoden egner seg derfor dårlig ved større skeletale- og den- toalveolære avvik. Det er laboratoriet som hovedsakelig styrer planlegging og framstiller apparatur. Kjeveortopedien som utfører behandlingen har liten mulighet til å gjøre forandringer underveis dersom dette er nødvendig.

■ Nye bøker og anmeldelser

Tidendes redaksjon mottar et stort antall bøker, både om odontologi og andre fagområder innen helse, samt helse og samfunn med ulike vinklinger, fra forlag i inn- og utland. Mange av disse er det ikke aktuelt for Tidende å anmelde, mens mange sendes til anmeldelse. Det blir derfor jevnlig anmeldt et antall bøker i Tidende under Boknytt. Ofte går det imidlertid noe tid fra boken kommer ut til anmeldelsen foreligger.

For å gjøre bokutgivelser kjent for Tidendes lesere, presenterer vi bøker, både odontologiske fagbøker og de som omhandler andre temaer, med en kort omtale basert på vaskeseddelen fra forlaget, under vignetten Nye bøker. Presentasjonen kommer på det språket boken er skrevet; det være seg norsk, svensk, dansk eller engelsk, og er ledsaget av et bilde av bokens forside.

En presentasjon under Nye bøker i Tidende er ingen garanti for at det kommer en anmeldelse av boken senere, samtidig som det heller ikke utelukker en anmeldelse i en senere utgave.

Metoden krever godt samarbeid med pasienten og er sårbar ved løsning av apparatur og lignende problem.

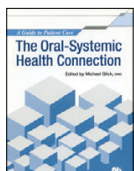
Marit Midtbø

Milan: Quintessenza Edizioni; 2014.
120 sider, 234 illustrasjoner og tabeller.
ISBN: 978-0-86715-496-2

Michael Glick, editor:

The Oral-Systemic Health Connection: A Guide to Patient Care

Oral helse og systemisk sykdom – en guide til bedret pasientbehandling?

Orale infeksjoner er assosiert med systemiske sykdommer med alvorlige konsekvenser både for individet og for samfunnet. Hoveddelen

av boken, The Oral-Systemic Health Connection, oppsummerer aktuell forskning om sammenhengen mellom oral helse – og diabetes, hjertekarsykdommer, fedme, pneumonier og svangerskapskomplikasjoner. Orale komplikasjoner hos immunsupprimerte pasienter (kreft) og hos pasienter med osteoporose er også beskrevet. Hvert kapittel innledes med en «take home message», og der det er relevant refereres det til konsensusrapporter fra internasjonale arbeidsgrupper (EFP; European Federation of Periodontology og

AAP; American Academy of Periodontology). Sammenheng mellom periodontitt og reumatoid artritt er vist i flere studier, og vi savner et kapittel om dette. Oppsummert gir bokens hoveddel en god og grundig innføring i de ulike felt med konkrete råd for pasientkommunikasjon og klinisk praksis.

Siste kapittel tar for seg orale manifestasjoner av systemiske sykdommer, og skiller seg fra bokens hoveddel ved å være en kort oppramsing av forskjellige orale tilstander.

Første del av boken omhandler screening og salivadiagnostikk for systemiske sykdommer (eks. hjertekarsykdommer, diabetes og HIV) i tannlegepraksis, og kunne med fordel vært gitt mindre fokus. Det blir også gitt en grundig innføring i metode og statistikk som er for omfattende og detaljert i denne sammenheng.

For bruk i klinisk praksis blir mye av bokens innhold for detaljert og komplisert beskrevet. En del illustrasjoner er hentet fra vitenskapelige artikler, men disse bidrar i liten grad til å gjøre budskapet mer tilgjengelig. Vi savner mer oppsummerende og forklarende illustrasjoner.

Ledende forskere har bidratt med oppsummering av sentral forskning innenfor hvert fagområde. Dessverre, bærer boken preg av at kapitlene er

skrevet uavhengig av hverandre, og noe informasjon er gjentatt.

Boken har kun en overordnet innholdsfortegnelse, og egner seg dårlig til oppslag. Redaktøren og flertallet av forfatterne er amerikanske og dette reflekteres blant annet med hensyn til omtalt helsepolitikk, epidemiologi, legemidler og målenheter.

I 2013 utarbeidet EFP/APP konsensusrapporter som oppsummerer det vitenskapelige grunnlaget for sammenheng mellom periodontitt – og diabetes, hjertekarsykdommer og svangerskapskomplikasjoner. Disse rapportene gir anbefalinger for klinisk praksis som i de fleste tilfeller vil være et tilstrekkelig grunnlag for god pasientkommunikasjon og -behandling. For andre systemiske sykdommer (og sammenheng med oral helse) er oppsummeringsartikler en god kilde til oppdatert informasjon. Boken gir en grundig innføring i et klinisk aktuelt felt med høy forskningsaktivitet, men er ingen enkel og tilgjengelig guide til bedret pasientbehandling.

Hedda Høvik
Zahra Armingohar

Illinois, USA: Quintessence Publishing Co Inc.; 2014. 301 sider, 17 tabeller, 85 illustrasjoner. ISBN 978-0-86715-650-8, 9780867156508